

Oszályozás

708

Néprajzi Múzeum (Szabadtéri)

"1959"

Személy

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Benkő Tibor

Hatvanholdas szabadtéri néprajzi múzeum létesül Budapesten

Plétfői Híradó
1959. VI. 15

...mics könnyű dolga a bu-
karesti idegenvezetőnek, sok
helyre kell elkalauzólnia a
vendéget, hogy megismertesse
a román főváros szépségét, ne-
vezetességeit. Egy helyre azon-
ban bizonyosan elmegy min-
den érdeklődő: a Bukarest
északi részén, tavakkal körül-
ölelt városrészbe, amelyet oly
kifejezően Falu-múzeumnak
neveztek el. Igen, ez a város-
rész falu is, múzeum is —
a román népi építészet évszá-
zadokra átmentett becses da-
rabjait: egy-egy, Románia kü-
lönböző tájain meghonosodott
építészeti stílus emlékeit őrzik.

Nem véletlenül említjük a
szomszédos, baráti ország fő-
városának történelmi és ide-
genforgalmi nevezetességeit.
Azért jutott eszünkbe, mert
éppen a minap határozott úgy
a Magyar Tudományos Akadé-
mia: Budapesten is meg-
valósul a tudományos emberek
évtizedek óta hangoztatott kí-
vánsága, a bukaresti Falu-
múzeumhoz hasonlóan, a ma-
gyar népi építészeti emlékek
csoportos, szabadtéri bemuta-
tása. A Fővárosi Tanács pél-
dás gyorsasággal már ki is
jelölte a helyét, mégpedig az
Aquincum és az Aranyhegy
közötti beépítetlen festői dom-
bos térségen. *Egyelőre 60
holdnyi terület jut a szabad-
téri néprajzi múzeum számára,*
de — szükség esetén — to-
vábbi térséget is csatolhatnak
a Budapest határában felépülő
falu-múzeumhoz. Dr. Vargha
László, a Műszaki Egyetem
docense, aki több évtizede
foglalkozik a magyar népi
építőművészettel, készségesen
tájékoztat a múzeum létesíté-
sének közeli és távolabbi fel-
adatairól.

Problémák — kísérletezések

— Néhány éven belül 60—
70 épületet szeretnénk a bu-
dapesti szabadtéri néprajzi
múzeum területén felépíteni.
Ebben az évben és 1960-ban
elsősorban műszaki kísérlete-
zések kezdődnek; hogyan le-
het a fővárosba felszállítani a
darabokra szedett faépületeket
s hogyan lehet a régi, sokszor
már kórhadt faanyagot tartó-
sítani. Mert az a tervünk,
hogy a népi faépítményeket
eredeti anyagából és eredeti
formájában építjük újra fel.
Így kívánjuk felszállítani —
többek között — a fővárosba
az Alsóórség (Szentgotthárd
környéke) egyik különlegesen
megmintázott fakerítését, paj-
táját, emeletes kamraépületét.
Ez utóbbinak *építészeti stílusa
a bronzkori építményekre ve-
zethető vissza.* A szabadtéri
múzeum értékes darabja lesz
az 1700-as évek elején készí-
tett pankaszi faharangláb,
amely úgynevezett szoknyás
favázás épület.

— A faépületeknél sokkal
nagyobb és nehezebb feladat
a vályog vagy rakott falú, il-
letve téglá- és kőépületek
szétszerelési felszállítása, vagy
újra elkészítése. Ugyanis nem-
csak formai hitelességre tö-
rekszünk, hanem arra is,
hogy ezeknek az építmények-
nek az építőanyaga és szerke-
zete is pontos mása legyen az
eredetinek. Román tapasztala-
tok felhasználásával, úgy akar-
juk ezeket az épületeket újra
felépíteni, hogy az illető köz-
ségből, faluból hozatjuk fel a

helyi építőanyagot (vályogot,
földet, követ) s abból építik
majd fel helyi kőművesek —
a megszokott, hagyományos
építőmódszerekkel — a régi
ház teljesen hiteles, szakem-
berekkel ellenőrzött mását.

Kipusztult kismesterségek műhelyei

— A szabadtéri néprajzi
múzeumban természetesen
nemcsak lakóházak lesznek,
hanem istálló, gabonás, csűr,
pajta is, sőt felépítjük a falu
közösségi épületeit is. Ko-
vácsműhelyt például a Balaton
északi oldalán elterülő vidék-
ről kívánunk felhozni, mert
itt található a legjobban fel-
szerelt, a régi időkre jellem-
ző műhelyek. Az ipari jellegű
építmények sorában bemutat-
juk majd a kipusztult kismes-
terségek műhelyeit is. A hajó-
malom, a szárazmalom oly
becses darabjai vannak ha-
zánkban, hogy feltétlenül méltó-
k a megmentésre, bemuta-
tásra. *A vámosoroszi száraz-
malom a világon egyedülálló —
már szét is szedték s várja a
felszállítást.* A dorozsmai szél-
malom is Európa-szerte híres.
A múzeum érdekes látvá-
nyossága lesz egy pápai kék-
festő-műhely, melyben rekonst-
ruálják a kihalát ipar munká-
jának minden fázisát, többek
között a művészi érzékkel
festett mintákat.

Idegenforgalmi látványosság

— S mennyibe kerül a mú-
zeum létesítése, a házak fel-

szállítása, illetve a hasonmá-
sok újraépítése? — kérdezzük
Mosoly és tömör mondat a
válasz:

— Az Ipari Vásáron 300
ezer forintba került a népmű-
vészeti pavilon felállítása.
Ebből az összegből mi körül-
belül 8—10 építményt szállít-
unk majd fel, illetve építünk
S nem két hétre, hanem év-
századokra.

— Milyen szervek segítik a
múzeum létesítését?

— A szabadtéri néprajzi
múzeum a Nemzeti Múzeum-
hoz, illetve a Néprajzi Mú-
zeumhoz tartozik majd. A mú-
zeum létesítése nemcsak tudó-
mányos igény — bizonyíték
rá, hogy a Hazafias Néprajzi
főtitkára, *Ortutay Gyula*, aki
egyébként ismert, kiváló népraj-
zos — kijelentette, hogy a
*néprajzi helyi szervek szíves-
örömmel segítenek a népi mű-
emlékek felkutatásában, kivá-
lasztásában.* A Fővárosi Ide-
genforgalmi Hivatal is azonnal
csatlakozott a támogatókhoz,
bízva abban, hogy a szabad-
téri múzeum néhány év múl-
va, Budapest egyik legked-
veltebb idegenforgalmi látvá-
nyossága lesz.

S ez a bizalom jogos. Mert
kit ne érdekelne az, hogy a
fővárosban felépül a magyar
tájak egy-egy jellegzetes da-
rabja, visszatükrözve évszázá-
dok előtt élt emberek sorsát,
akik szegénységgel küszködve
bár, de sajátos művészettel
alakították ki otthonukat és
közvetlen környezetüket.

Benkő Tibor